

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bode naro-
du vodnik!

Izhaja vsako sredo.
Naročnina:
za celo leto Din 30—
za pol leta „ 15—
za inozemstvo
za celo leto Din 50—
Inserati po tarifu. — Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Ne frankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetijski list

Glasilo „Slovenske Kmetijske Stranke“.

Vsakdo vživaj
vse sadove
svojega dela in
marljivosti!

Rokopisi se ne vra-
tajo. — Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
inter. št. 2506. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Kako je sedaj?

(Iz govora posl. tov. Pucelja.)

Dne 28. decembra preteklega leta je ime-
la »Kmetijska družba za Slovenijo« svoj ob-
čni zbor v Ljubljani. Ker pride na ta dan veliko
naših pristašev v Ljubljano, imajo ti naši pri-
staši že več let navado, da se po svojem iz-
vršenem opravku sestanejo še na svojem po-
sebnem zborovanju in tako se je zgodilo tudi
letos. Udeležba na letošnjem sestanku je bila
prav hvalevredna.

Na sestanku je poročal o političnem po-
ložaju tov. posl. Pucelj. Iz njegovega govora
posnemamo sledeče najvažnejše stvari:

Mi vemo dobro in tudi vam sem že več-
krat omenil, kdo je pravzaprav povzročil se-
danjo vlado. Najboljši ljudje to niso bili, kajti
sicer se ne bi bilo zgodilo, da bi bil prišel na
vodilno mesto g. Vukičević, ki niti v radi-
kalni stranki ne uživa največjega ugleda. Ta
vlada, ki so jo pa takoj podprli naši kleri-
kalei, samo da bi mogli v Sloveniji prega-
njati svoje politične nasprotnike, je odgo-
vorna za vse zlo, ki nas danes tare in mori
v celi državi.

Kaj pravijo tujei?

Iz politike te vlade se je rodil zločin od
20. junija in rodile so se vse posledice zlo-
čina, ki je razburil ves omikani svet. Nape-
tost med vlado in opozicijo, ki jo vodijo Hr-
vati, se je stopnjevala do vrhunca. Vlada hoče
nas, ki smo v opoziciji, streti in zrušiti, toda
do danes ni dosegla niti najmanjšega uspe-
ha. Hrvati in mi z njimi stojimo trdno in se
ne udamo nobenemu pritisku. Na tako odloč-
nost z naše strani v Beogradu niso računali
in počasi so se začele odpirati zaslepljenec
oči, posebno še takrat, ko je tudi tujina dvig-
nila svoj glas.

Povedati vam hočem le en primer, iz ka-
tere boste lahko sami presodili, v kakšnem
položaju se nahaja vlada.

Angleški poslanik v Zagrebu.

V Ljubljani so priredili angleški umet-
niki razstavo svojih del. To razstavo so hoteli
prirediti tudi v Zagrebu in so jo tudi prire-
dili. Toda predno se je to zgodilo, se je za-
stopnik angleške vlade skrbno pobrigal, če bo
razstava v Zagrebu zaradi napetih političnih
razmer tudi mirno in dostojno sprejeta, kakor
se to spodobi za največjo državo sveta. Angle-
ški poslanik je torej vprašal v Zagrebu vodi-
telje Hrvatov — gotovo ne brez znanja in
odobravanja svoje vlade, pa tudi ne brez zna-
nja naše vlade — ali se jim zdi umestno, da
pride angleška razstava tudi v Zagreb ali ne.

Hrvati so na tozadevno vprašanje odgo-
vorili, da so pripravljeni sprejeti angleško
razstavo v Zagrebu seveda z največjim vese-
ljem. Povedali pa so ob enem čisto mirno in
prostodušno,

da ne žele pri tej razstavi videti zraven
nobenega zastopnika vlade: ne velikega žu-
pana in ne policijskega ravnatelja in sploh
nikogar od vlade.

Ta pogoj je angleški poslanik sprejel,
česar zopet gotovo ni storil brez odobrenja
svoje, pa tudi ne brez odobrenja naše vlade!

Iz tega lahko že razvidite, kako zelo se
je ošabnost vlade napram Hrvatom že omeh-
čala!

Važni pogovori.

Ko je bila razstava otvorjena, se je pri-
peljal v Zagreb angleški poslanik na našem
dvoru. Za časa svojega bivanja v Zagrebu
se je skrbno izogibal vsakega stika z vladni-
mi ljudmi, pač pa je stopil v stik z voditelji
kmečke demokracije dr. Mačkom in s Pribi-
čevićem.

Njegov razgovor s predsednikom naše
bratske hrvatske kmečke stranke je trajal
zelo dolgo. Kaj sta govorila, tega ne morem
povedati, ker je to zaenkrat tajnost, ampak
to pa lahko povem, da je bil pogovor zelo
odkritosrčen in da je dr. Maček povedal jasno
in pošteno vse, kar je smatral za potrebno.
Ravno tako je bilo tudi s Pribičevićem.

Po svojem povratku v Beograd pa an-
gleški poslanik ni bil odpoklican, kar bi si-
gurno bil, če ne bi bil delal sporazumno z
našo in svojo vlado, ampak je bil sprejet v
dolgi avdijenci pri vnanjem ministru, pri
dr. Korošcu in na dvoru. To pove dovolj, ka-
ko »močna« je sedanja vlada... Drugo pa
si lahko mislite sami.

Ves ta dogodek pa je tudi dokaz, kdo da
išče pomoči v tujini. Doslej so vedno obtože-
vali opozicijo veleizdaje, če je n. pr. doktor
Trumbić potoval v inozemstvo itd. Danes pa
vidimo, da se obrača sama vlada na zastop-
nika Anglije za pomoč...

Žalostna politika SLS.

Naj izpregovorim še nekaj o naši domači
politiki. Kakor veste, je prišel dr. Korošec za

Božič v Ljubljano. Ni važno to, da se je pripe-
ljal v Ljubljano v ponedeljek, da je ostal doma
v torek, v sredo pa se zopet odpeljal. Važno
pa je, da je sklical sejo načelstva SLS šele za
četrtrek, ko njega že zdavnaj ni bilo več v
Ljubljani!

To se pravi, da je dr. Korošec pred last-
nimi ljudmi pobegnil. Kakšen vodja stranke
pa je to, ki se boji, da bi sprejemal od vrhov-
ne strankine inštanace kakšna navodila? Ali
ni to že odkrita strankarska diktatura? In
kako nizko cenijo gospodje voditelji SLS svojo
stranko, se vidi iz tega, da na zboru načel-
stva ni poročal o položaju naslednik dr. Ko-
rošča posl. dr. Kulovec, tudi ne podpredsed-
nik g. Sušnik, ampak moj tovariš Smodej, ki
je prevzel v stiski in sili to žalostno vlogo, da
pere klerikalnega zamorca.

Skupaj s Hrvati. — Za svobodno Slovenijo!

Sicer naj vas pa zveza SLS z radikali ne
moti. Naj delajo in počno, kar jim je drago.
Mi smo nekaj časa pač upali, da bo pametna
beseda z naše strani na klerikalni naslov kaj
zalegla in da bodo svojo nesrečno politiko vsaj
v zadnjem hipu izpremenili. Po zborovanju
njihovega vodstva pa vidimo, da je vse za-
stoj! Zato nam ne preostane drugega, kakor
da gremo še bolj med ljudi kot dosedaj, da
ljudi poučujemo ter jim odpiramo oči!

* Naša politika je jasno načrtana. Mi osta-
nemo skupaj s Hrvati. Ne morebiti zaradi
kakih koristi, ampak zaradi silne moralne
moči, ki jo ima hrvaški narod zlasti po krva-
vem dogodku 20. junija. Ta moralna moč mora
biti tudi naša in kar si bodo priborili Hrvati,
si bomo priborili tudi mi: Poleg svobodne
Hrvatske — svobodno Slovenijo.

Govor posl. Pucelja so navzoči sprejeli v
vednost z burnim odobravanjem.

Novo leto — novo delo!

Novo leto je navadno čas obračuna. Tr-
govci in obrtniki sklepajo navadno te dni
svoje račune. Oni iztirjavajo svoje dolžnike,
da morejo obračunati s svojimi upniki in ko
so ti računi enkrat v redu, napravijo pregled
svojega premoženja, da vedo, ali so v pre-
teklem letu kaj pridobili ali izgubili.

Na kmetih navada letnega obračunavanja
še ni splošna, kar je pač zelo škoda. Vendar
pa si tudi kmetje že dandanes delajo ponekod
svoje gospodarske preglede, da vedo, ali so
celo leto garali zastoj in v izgubo, ali pa jim
je njihovo delo vrglo vsaj skromno prehrano.

Letne obračune delajo ob Novem letu
tudi politične stranke. Obračuni se ne delajo
samo pri volitvah. Za stranko, ki je borbena,
ki je mlada in skoraj nova, kakor je naša
Slovenska kmečka stranka, ne sme politično
delo nikdar počivati. Samo pred volitvami de-
lajo lahko ostarele in okostenele stranke, ki
se že pripravljajo na zasluženi politični pokoj

ali celo že na smrt. Nas pa še ni volja umreti,
ker se čutimo še prekrepeke in prezdrave.
Krepki in zdravi ljudje pa se morajo gibati,
morajo delati, da si svojo moč še bolj utrde.
In to hočemo mi!

Mi smo preteklo leto mnogo delali. Z
veliko težavo smo sicer ruvali po naši domo-
vini bohotni politični plevel, ki se je pri nas
tako razpasel, da nas bi bil že skoro zadu-
šil, ampak uspehi niso izostali. Danes že vi-
dimo vsepovsod po Sloveniji prav velike od-
starega plevela prav znatno očiščene lise, ki
so tudi že prav globoko prekopane. Tukaj že
raste in bo vedno bolj rastla naša politična
setev, naša velika misel kmečke demokracije.

Danes je že ni več fare ali občine v Slo-
veniji, kjer ne bi bilo več ali manj pristašev
naše Slovenske kmečke stranke. Imamo tudi
že lepo število fara in občin, kjer so naši pri-
staši v večini! To so lepe, vzpodbudljive
stvari! Dalje imamo tudi že lepo število kmeč-

kih zadrug, ki tvorijo skupaj z našo politično organizacijo prav važen del našega splošnega kmečkega pokreta. Vidite, to so tiste »lise« na slovenskem kmečkem polju, ki nam podžigajo pogum zopet na novo delo, tako dolgo, da se bodo počasi vse te lise strnile in združile v eno samo veliko in rodovitno politično polje, kjer ne bo komandiral nad kmeti niti farovž in tudi ne mestni frak, ampak kmet sam!

Mi smo, kakor rečeno, mlada in zato seveda tudi borbena stranka. Za boj, tudi za politični, pa so najboljše mladi ljudje. Kakor tudi visoko cenimo in spoštujemo preudarnost in zanesljivost naših starih grč, tako polagamo pa tudi silno važnost na našo mladino in na naš kmečki naraščaj, kajti mladina se ložje giblje kot starina. In zato pravimo starim in mladim: Delajte z vso silo za naša »Društva kmečkih fantov in deklet«. To so deloma že, deloma pa še bodo tiste celice, iz katerih se bo razvil izobražen kmečki stan v Sloveniji, ki ga tako krvavo potrebujemo! Ne samo zaradi pametnega in umnega gospodarstva, ampak tudi zaradi politične osamosvojitve slovenskega kmeta, kajti, samo izobražen kmet in neodvisen kmet se bo lahko otrese današnje komande pokvarjene gospode nad njim!

Tudi naš list se je preteklo leto lepo razvil. Do napredka nam je največ pomagala naša odločnost in brezobzirnost, nič manj pa naša poštenost in odkritost. Mi se ne bojimo nobene zamere ne z leve in ne z desne in zato lahko mirno zapišemo vse, kar je res! Še močnejši in še odločnejši pa bomo lahko, če nas naši prijatelji in pristaši še bolj podpro! Zapomniti pa si je treba, da mi z raznimi flavzami itd. ne lovimo ljudi. Naša glavna naloga je neizprosni boj proti vsem, ki tlačijo kmeta in pa politična izobrazba kmečkih ljudi. Zato naše delo ne more biti otročje, ampak mora biti resno, ker slovenskih kmetov ne bodo rešili puhloglavi čvekači in gobezdači, ampak samo politični in gospodarsko izobraženi kmetje sami!

Čaka nas torej še dela dovolj na vseh straneh! Tovariši in prijatelji, ozrite se nekoliko nazaj in boste videli, da naše delo ni brez uspeha, poprimite se dela še z večjo vnemo, tako dolgo, dokler ne bo slovenski kmet na svoji slovenski zemlji svoj gospodar brez gosposke komande!

Troje je, kar nam je predvsem potrebno in kjer vsak lahko pomaga:

1. Nagovori svojega prijatelja ali znanca, naj bere tudi on naš »Kmeti list«. Kdor ga bere le eno leto, se mnogo nauči!

2. Pogovorite se med seboj, ali vam je potrebna kakšna zadruga. Če se vam zdi to primerno in koristno, javite nam to, ker mi vam pojdemo povsod na roko!

3. Snujte politične krajevne organizacije in ustanavljajte povsod Društva kmečkih fantov in deklet. Če ne veste, kako bi to naredili, obrnite se na nas.

Pri tem podrobnem delu, ki je najbolj važno, nam vsak lahko pomaga po svojih močeh. Le nepotrebnega strahu ne imejte, pa boste videli, kako pojde gladko!

Koristno za vsako hišo

po znižanih cenah

kakor: rokavice, nogavice, žepne robce, kravate, fino damsko, moško in otroško triko-perilo, dišeče milo, torbice, čipke, potrebščine za šivilje, krojače, tapetnike, čevljarje in sedlarje nudi

JOSIP PETELINC, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Jasen in odločen govor dr. Mačka.

Na sestanku HSS v Križevcih je govoril tudi dr. Maček. Njegov govor je tudi za nas, pristaše SKS, tako značilen, da objavljamo vsaj najvažnejše odstavke iz njega v celoti. Po poročilu beograjske »Politike« je dr. Maček rekel:

»Naš današnji sestanek ima političen značaj. Zločin, ki se je zgodil v Beogradu 20. junija, ki pa ni zločin enega človeka, ampak organiziran zločin, pomeni preokret v hrvaški zgodovini.

Že l. 1918, ko se je ta država začela ustvarjati, je hrvaški kmečki narod s svojim zdravim razumom presodil, da je pot, po kateri se je tedaj hodilo, napačna. Hrvaški kmetje niso bili nasprotniki te države, bili pa so nasprotniki tako urejene države, kakršna je danes, ker v takšni državi niso dovolj zavarovane kmečke in človeške pravice.

Za kmečke pravice.

Prvo in glavno, za kar se je boril hrvaški kmečki narod, je kmečka pravica. Kmetje so najmočnejši po svojem številu in najmočnejši po svoji gospodarski in moralni moči. Kakor pa je za vsako vsebino potrebna posoda, tako se tudi kmečke pravice ne da jo uveljaviti brez posode. Ta posoda pa je naša svobodna domovina.

Za svobodno Hrvaško in svobodno Slovenijo.

Kakor je torej naša stranka zapisala na svoj prapor kmečko pravico, tako je nanjo zapisala tudi program svobodne Hrvaške. Za ta program se mi borimo že od l. 1918 dalje. Ta boj je bil težak in mi vsi vemo, koliko krvi je bilo v tem boju prelito. Ta boj pa ni rodil zaželenega uspeha, ker niso bile razmere ugodne za zmago. Kakor tudi najbolj priden gospodar ne more doseči uspeha, če je vreme neugodno, tako je tudi v politiki. Kar je vreme za gospodarstvo, to je v politiki zunanji položaj. Pred 20. junijem ta položaj za nas ni bil ugoden, ker zunanji svet našega boja ni razumel. Zunanji svet pred 20. junijem ni razumel, da so Hrvatska in Srbija dve različni deželi, ki nikdar nista imeli nič skupnega, in tudi ni razumel, da sta to dva sveta.

Žalostno je, da je moral priti šele 20. junij, da je zunanji svet razumel, da smo mi dvoje (s Slovenci vred seveda troje, op. ur.).

Čeprav živimo v skupnih državnih mejah, zahtevamo vendar, da naj bo v sedanjih državnih mejah vsak v svoji koči gospodar. To našo zahtevo razume danes ves svet, ne razumejo jo pa tisti modrijani v Beogradu, ki mislijo, da je mogoče rešiti to vprašanje z navadno »vladno krizo«! Kdo pa se še zanima za tisto zgagarijo, ki ji pravimo parlamentarizem? To ne zanima nikogar na svetu, najmanj pa se tiče to nas Hrvatov, ki bomo vztrajali v borbi do konca, dokler ne zmagamo ali pa izginemo.

V Beogradu se neprestano vprašujejo: »Kaj pa hočejo pravzaprav ti Hrvati?«

Na to vprašanje smo mi že večkrat odgovorili. Ker pa še vedno trdijo, da nas ne razumejo, hočem povedati jasno in odločno, kaj hočemo:

»Predvsem hočemo, da bodi naša Hrvaška popolnoma svobodna, tako da bodo hrvaški in srbski ljudje, ki živijo na Hrvaškem, izključni in edini gospodarji svojega premoženja. Mi hočemo, da nam bo naša svoboda na večne čase zajamčena in sicer tako in s tem, da bodo svobodne tudi vse druge politične in kulturno-zgodovinske edinice naše države. Če bodo svobodne i Slovenija i Bosna i Hercegovina i Makedonija in vsi drugi zgodovinski deli te državi, bo s tem dano jamstvo, da se znana klika v Beogradu nikdar več ne bo upala misliti na to, da bi se dvignila proti stari hrvaški kraljevini.«

Kdor ne razume, je magarac!

Mislím, da sem s tem dovolj jasno povedal, kaj hočemo. Kdor tega ne razume, je ali tepec ali pa magarac!

Ne da se pa rešiti to vprašanje z nobeno parlamentarno flikarijo ali pa z ministrskimi krizami. Kar se je zgodilo in naredilo od 1. decembra l. 1918 naprej, je treba vse podreti in treba je začeti od kraja. Ne smemo nadaljevati po stari poti, ne sme biti nadglasovanja, ampak hrvaški narod mora sam odločati o svoji usodi (velja tudi za slovenski narod, op. ur.). Če se bo krenilo na to pot, ostanemo lahko v mednarodno določenih mejah.

Končam z besedami:

»Ali bo Hrvat v svoji domovini gospodar, ali pa te države ne bo! Živel hrvaški kmečki narod!

„Izrabljanje samoumora vojaka v svrhe KDK.“

V 44. številki lanskega »Kmet. lista« od 31. oktobra sem priobčil odprto pismo na gospoda dr. Antona Korošca, predsednika ministrskega sveta, v katerem sem uporabil pismo našega kmečkega človeka, s katerim je opisal slučaj nesrečnega vojaka Ivana Makovec iz Podturna, občina Toplice, srez Novomesto. To pismo sem celo ublažil in od g. predsednika Korošca tudi nisem nič drugega zahteval, nego to, kar je njegova prva in najsvetejša dolžnost, če kaj takega izve, da zakaže takoj najnatantnejšo preiskavo. V pismu so bili tudi točno navedeni podatki ter mnoge priče, ki bi preiskavo olajšale. Toda kaj sem doživel? Mesto, da se mi sam gospod Korošec lepo zahvali za opozorilo in navedeni material ter da takoj odredi preiskavo, me je napadel mali organ g. vladinega predsednika slavni »Domoljub« ter se neukusno iz žalostnega slučaja celo norca delal piščo o dolenjskih babicah, mene pa pošilja h g. ministru Hadžiću, češ, da g. Korošec nima časa za take stvari. Jaz na ta surovi napad nisem reagiral, ker sem dobro vedel, da bo vojaška

uprava sama odredila preiskavo, čim je stvar prišla v javnost. Mirno sem čakal razvoja dogodkov; zanimala me je le še forma odgovora, ki ga javnost mora dobiti na tako strašno obtožbo. »Slovenec«, glavno glasilo letošnjega jesenskega predsednika vlade, pa priobčuje v božični številki pod gorenjim naslovom ta-le neokusen odgovor:

»V Kragujevu je 30. junija 1928 izvršil vojak mitraljeske čete 19. pešpolka Janez Makovec iz Podturna, občina Toplice, samoumor. Narodni poslanec Ivan Pucelj je porabil ta žalostni slučaj za obdolžitev na naslov ministrskega predsednika dr. Korošca v odprtem pismu (»Kmeti list« št. 44, 31. oktobra 1928). Ne glede na demagoški način pisanja »Kmetijskega lista«, prinašamo radi resnice in pravilne presoje uradne podatke o tem samoumoru: Vojak Makovec je 30. junija okrog 13. odšel na podstrežje konjušnice mitraljeske čete svojega polka. Tam sta ga okrog 18. našla vojaka Josip Kiselj in Alojz Turk. Makovec je bil že mrtev. Pri ogledu na licu mesta in zdravniškem ogledu se je

ugotovilo, da se je truplo našlo obešeno v klečečem položaju. Našle se niso nobene poškodbe. Poizvedbe, ki so se takoj uvedle, niso dognale vzroka samoumora. Tudi ni pustil ničesar napisanega. Po dosedanjih poizvedbah se ni ničesar dognalo, da bi bil kdorkoli v četi slabo ravnal z Makovcem. Vojak Franc Iskra, na katerega se Pucelj sklicuje, je 5. julija izjavil na zapisnik, da mu ni ničesar znanega o vzroku samoumora. Po poročilu šumadijske vojaške bolnice se je Makovec v njej zdravil od 17. maja do 23. junija 1928. Bolnica je podala diagnozo cistitis (mehurni katar). Ta diagnoza se je izdala na podlagi bolnikove navedbe. Preiskava njegovega seča v bakteriološki postaji oblastne bolnice v Kragujevcu in omenjene vojaške bolnice ni podala nobenega znaka bolezni, kar je potrdilo raztelesenje trupla. Po izjavi poveljnika Makovčeve čete se Makovec nikoli ni javil k raportu s kako pritožbo. Bil je vedno sam zase. Izgibal se je družbe. Trpel je na domišljiji, da je bolan. Kakor se iz tega poročila vidi, je trditev, da se je Makovec obesil radi trpinčenja predstojnikov, kratkomalo izmišljena. Na zahtevo predsednika vlade se je preiskava obnovila, ki se po poročilu vojnega ministra najodločneje nadaljuje.

Kaj naj rečem na to »pojasnilo«? Kaj naj odgovorim na te napade na mojo osebo? S čim sem izrabljaj samoumor v svrhe KDK? Kaj sem zahteval od g. Korošca drugega, nego strogo preiskavo? Zakaj je »Domoljub« poskušal stvar odpraviti z dovtipi? Zakaj se v preiskavi niso zaslislale priče, ki so navedene v meni poslanem pismu? Kdo pa je trdil, da se je vojak obesil zaradi trpinčenja predstojnikov? Če pa se je nesrečni Makovec obesil morda za zabavo ali celo brez vsakega vzroka, zakaj potem javljate, da s to preiskavo sam predsednik vlade ni zadovoljen in je stavil zahtevo, da se preiskava nadaljuje ter dobil od vojnega ministra poročilo, da se ista najodločneje nadaljuje? Ali pa ste morda zadnji stavek napisali samo za olepšanje in se za slučaj g. predsednik ni nič zanimal, nekakšno opravičilo mu je pa le potrebno zdaj, ko bo treba zopet med ljudi. To bi bilo še najbolj verjetno, ker če po »Domoljubu« ni bilo časa v oktobru, ima še manj časa za božič, ko so ga politične prilike privezale na smrtno posteljo. Bodi kakorkoli: jaz bom stvar do konca obdržal v evidenci in s surovostmi in zavijanjji se gg. ne boste izmotali.

Ivan Pucelj.

POLITIČNE VESTI

Kmetje — pazite!

Odkar sede v vladi naši klerikalci z dr. Korošcem na čelu, ki se je zvezal s srbijskimi radikali na življenje in smrt, so nastopili za Hrvaško in Slovensko kmečko stranko hudi časi. Klerikalci in radikali so namreč hrvaški in slovenski radičevci najhujši trn v peti, kajti eni in drugi bi se radi razširili tudi po Hrvaškem in po Sloveniji, pa se ne morejo, ker so radičevci pretrmasti in se jim nočejo udati in če pojde po sreči, se jim tudi udali ne bodo.

Ker pa se radičevci ne udajo zlepa, se bodo zgrda. Tako si vsaj mislijo klerikalci in radikali. Zato pa kuha dr. Korošec v Beogradu vse mogoče nove zakone, da bi kmečki pokret na Hrvaškem in v Sloveniji zatrl. Kajti ne gre se v tej borbi za Hrvate ali Slovence kot narod, ampak gre za kmečki pokret, ki je raznim oderuhom v Srbiji in v Beogradu najbolj nevaren, in se ti oderuhi boje, da ne bi mogli tudi v Srbiji več kmetov odirati po 50—100% z menicami (»vekselnji«) kot to delajo dandanes. Vidite, slovenski kmetje: To je tista lumparija, ki jo je zagrešila SLS s svojo zvezo z radikali, ker je ta zveza najtrdnjša po-

litična opora gospodarskega odiranja kmetov v Srbiji!

Hrvaškim in slovenskim kmetom grozi dr. Korošec z obznano, z zaplembami kmečkih listov in sploh z vsem nasiljem, ki ga more roditi le brezmejno sovraštvo. Celo tako daleč se je izpozabila ta čedna družba, da je začela pošiljati tudi v Slovenijo svoje špijone (po domače »šnofarje«), ki naj bi prisluškovali, kaj govore ljudje in če bi komu res ušla kakšna nepremišljena ali neprevidna beseda, bo seveda takoj naznanjen in tudi kaznovan. Kamor pa ti šnofarji ne bodo prišli, tam bodo morali opravljati ta posel bržkone domači orožniki, financarji in bogvekd še vse.

Da pa se bodo vedeli naši pristaši ravna-ti, jim povemo to-le:

Ni nobena sramota, če stopi v kakšno hišo orožnik (žandar). Ponekod namreč ljudje še vedno mislijo, da je to sramota, pa ni. Če torej stopi orožnik (financar itd.) v vašo hišo, ga sprejmite in pozdravite vljudno in prijazno, kajti orožnik vrši samo to, kar mora, ker mu je tako zapovedano. Če vas orožnik kaj vpraša, odgovorite mu prijazno, če vas pa vpraša kakšno stvar, ki je ne veste natanko, pa odgovorite: »Oprostite gospod, tega pa ne vem!«

Siliti koga, naj pove to ali ono, orožniki nimajo pravico, še manj seveda, da bi komu grozili. Tudi orožniki morajo biti vljudni z ljudmi, sicer se lahko ljudje pritožijo.

Ni izključeno, da bodo morali javni organi tudi agitirati med vami (za klerikalce itd.). Če bo začel kakšen tak pogovor, dajte orožnikom prav, nikar pa se ne spuščajte v kakšne razprave. Pri takih razpravah rada uide kakšna beseda, ki ni prav, in težave so takoj tu. Nič zato, če enkrat dr. Korošca ali klerikalce ali radikale hvalite na vso moč — kar hvalite, že zavoljo previdnosti! Pri volitvah je seveda stvar druga! Po tem, kar smo rekli, se ravnajte pa bo prav. Bodite prijazni in hvalite vladu! Kar hvalite... So pač taki časi...

Svoje prijatelje in pristaše pa prosimo, da ljudi v svojem okolišu primerno pouče!

Klerikalna umetnost.

Na Češkem so imeli volitve v senat. Češka kmetijska stranka je pri teh volitvah silno narasla, dobila je skoro en milijon in stotisoč glasov. Obe klerikalni stranki (češka in slovaška) pa sta silno nazadovali. Izgubili sta skoro tritotisoč glasov. Zanimiva pa je ob tej priliki klerikalna umetnost poročanja v »Slovencu«. Pred številkami stoji osupnjen in v prvem stavku priznava: »Obe ljudski stranki sta precej izgubili,« v osmem stavku istega članka pa že farba nemoteno naprej: »Kakor druge ljudske stranke ima tudi češka čvrst kader svojih volilcev in nikdar ne lovi svojih pristašev z obljubami in demagogijo. (Ali nimajo tam nič cimenta? Opomba urednikova.) Zato je njen položaj vedno enako čvrst in le polagoma, vendar pa sigurno raste.« Torej ob zgubi skoro 300.000 glasov sigurno raste! Ravno tako bosa je tudi, zakaj so se razdrla trgovska pogajanja s Češko. Koroščevi delegati so zahtevali češki trg le za srbijske proizvode, kakor pekmez, slive, težke prašiče, ne pa za lahke prašiče, težke vole, vino in drugo, kar bi radi Slovenci in Hrvati prodajali. Toda klerikalci vse tako obrnejo, da niso nikoli nič krivi, nego vedno le zaslužni politiki.

Kdor hoče imeti dobro pitane prašiče,

mora uporabljati »Težakovo olje za živino«.

Naroča se:

M. TEZAK, Zagreb, Gunduličeva 13

Svetovnih Cudes

Je bilo glasovitih v starih časih.
Danes obstoji samo eno čudo,
zato pa tem bolj znano po svojih
7 prednostih, a to je

Schicht
Terpentin-
Milo s svojimi prednostmi

Veliko predebela laž

Je trditev »Slovenca« z dne 15. decembra, kjer pravi, da je »Iz ljubezni do naroda, iz iskrenega jugoslovanskega prepričanja porojena Koroščeva politika. Dostikrat se je Zagreb o tem že prepričal in še se bo!« Tako piše torej »Slovenec«. Ubijanje poslancev v parlamentu, streljanje nedolžnih ljudi v Zagrebu, Splitu in Ljubljani, vsakodnevno plenjenje listov, aretacije kmetov, preganjanje opozicijskih uradnikov, ustavljanje plač neradikalnim župnikom, militarizacija državne civilne uprave itd. itd., to je politika porojena iz iskrenega jugoslovanskega prepričanja. — Da Zagreb se je o tem že prepričal in tudi SLS se bo, da vsaka reč le en čas trpi.

Res je tako!

Pribičević je rekel v soboto v Zagrebu: »Ponavljam pred vso javnostjo, da sta dr. Korošec in dr. Spaho z ustanovitvijo četverne koalicije omogočila hegemonijo (= nadvlado) Srbijancev. Ponavljam pred vso javnostjo, da se ta vlada ne bi mogla držati niti ene sekunde brez pomoči prečanskih odpadnikov Korošca in Spaha.«

»Banda.«

V istem govoru je rekel Pribičević še to: »Čeprav je iz Vukičevićeve bande izšel morilec (Puniša Račić), in čeprav je Vukičevićeva banda najbolj odgovorna za današnje nesrečne razmere v državi, in čeprav je ta banda pripravljena na vsak zločin in na vsako nasilje, in čeprav so v tej bandi glavni nosilci režima, čegar temelj je uničevanje prečanov, in čeprav ministri te bande izjavljajo, da ni postave in razganjajo naše shode, in čeprav je ta banda glavna podpora režima glavnjače v naši državi, in čeprav se nahajajo v tej bandi najbolj znani korupcionisti, hodita vendar dr. Korošec in dr. Spaho roko v roki javno s to bando, ki bi bila najbolj srečna takrat, če bi mogla prečanske kraje kar poteptati.«

Važna izjava dr. Mačka.

V nedeljo so objavili zagrebški časopisi sledečo izjavo predsednika Hrvaške kmečke stranke dr. Mačka:

»Hrvaško vprašanje se mora rešiti tako, da bodo Hrvati in Hrvaška enakopravni s Srbijo in s Srbijanci. Samo taka rešitev bo Hr-

vate zadovoljila. Da bo pa ta ravnopravnost zjamčena za večne čase, morajo postati enakopravne tudi vse druge državopravne in kulturno-historične individualnosti (= pokrajine, kakor je n. pr. Slovenija). Kakor vidite so vse te stvari tako važne in dalekosežne, da na njihovo rešitev ne more prav nič vplivati tista gníloba, ki jo smatrajo naivneži (otroci) za »politični položaj v Beogradu«. Če se bo enkrat začelo reševati to veliko vprašanje, kar bo pa kmalu, se noben vrag ne bo več zmenil za Davidovića, tudi ne za Vukičevića, tudi ne za Spaha, a najmanj za Korošca. Ta gospoda se bo še prav malo časa igrala parlament.

Ta izjava dr. Mačka je važna že zato, ker je izrečena ravno v času, ko je Koroščevo vlada odšla. Iz te izjave se vidi:

1. Da Hrvati ne računajo več na sodelovanje v sedanjem beograjskem parlamentu.
2. Da je Hrvatim čisto vseeno, kako se rešuje sedanja »kriza« v Beogradu.
3. Da računajo Hrvati na to, da se bo moralo začeti kmalu reševati hrvaško vprašanje (ž njim vred pa tudi slovensko, op. ured.).
4. Da bodo sedanjemu parlamentu dnevi kmalu štetí.
5. Da se gode v politiki stvari, ki nimajo s sedanjim ugibanjem o bodočih ministrih itd. nobene zveze, so pa vseeno zelo važne. Zato je večji del tega, kar beremo po raznih časopisih o reševanju sedanje »vladne krize« v Beogradu, precej prazna slama. Res pa je, da se bližamo s hitrimi koraki važnim dogodkom in odločbam.

Dr. Korošec podal ostavko krvave vlade.

V nedeljo, dne 30. decembra 1928 je podal ostavko svoje celokupne vlade dr. Korošec. Kaj je pomenila politika te vlade za Hrvate in Slovence vemo vsi. To je bila politika najbrezobzirnejše srbijanske nadvlade, najhujšega nasilja in krvoprelitja. Najsramotnejšo vlogo pa je igrala v tej vladi politika SLS, ki se je prodajala, kot počestna vlačuga beograjskim cincarjem. Tega prodajanja je zaenkrat konec.

DOPISI.

Iz Ptuja in njega okolice.

Kako resničen je stari slovenski narodni pregovor: »Laž ima kratke noge!« Pa tudi poučen...

Le pogledimo »Slov. Gospodarja« z dne 20. decembra 1928, kaj je na 8. strani zapisal svojim poštenim, toda žalibog preveč zaupljivim volilcem in celo za — Božič:

»Ako hočete (namreč davčni uradniki!), da narod rad vrši svojo državniško dolžnost plačevanja davkov, tedaj mu pojdite na roko. In poslušajte pravilno! Zakaj se izterja na milijone več davkov, kakor so pa predpisani? Zakaj se tolikrat izdajo položnice z veliko višjimi zneski, kakor je pa to dejansko upravičeno?« Iz gornjih besed, ki jih je zapisal »Slovenski Gospodar«, pa sledi predvsem:

1. da SLS voditelji žele, naj narod rad vrši svojo državniško dolžnost plačevanja davkov, zlasti tedaj, ko sedijo g. Korošec na dveh ministrskih stolčkih in ko imajo na razpolago dva draga luksuzna ministrska avtomobila; 2. da pod SLS vlado davčni uradi ne gredo izmozganim davkoplačevalcem na roko, temveč jih nasprotno celo pritiskajo; 3. da pod SLS vlado davčni uradi ne poslujejo pravilno, ker izterjajo na milijone več davkov, kakor so pa predpisani; 4. da se pod SLS vlado izdajajo položnice (čeki) z veliko višjimi zneski, kakor je pa to dejansko upravičeno.
- Slovenska kmetjska stranka je sicer že

praktično ugotovila, da se slovenskim kmečkim davkoplačevalcem godi krivica in da mora slovenski kmet ministrski stolček g. dr. Korošca v Beogradu potom davkov drago preplačati in to s suhim — zlatom... Ali vselej nam je »Slov. Gospodar« očital demagoštvo itd. Vendar, glas naroda se ne da trajno udušiti in tako je bil tudi »Slov. Gospodar« pod silo razmer primoran, da — prizna povišanje in neusmiljeno izterjavanje davkov in da — prizna, da se to godi pod vlado toliko oboževanega, a gospodarsko nesposobnega g. dr. Korošca! Voditelji in poslanci SLS dajejo samemu sebi izpričevalo nesposobnosti v — svojem glasilu! Tega še ni bilo, odkar obstoja od g. dr. Korošca l. 1918. v Beogradu ustanovljena centralistična SHS! — Vse izgleda v redu do tukaj. Ni pa v redu in je grdo, ako hoče SLS grehe svoje upravne nesposobnosti naprtiti — davčnim uradnikom, kakor bi le-ti sedeli z radikali na vladi in ne g. dr. Korošec! To je grda hinavščina in kajpak davčni uradniki ne potrebujejo volilnih kroglic; zategadelj zvalimo vso krivdo pretiranih davkov na davčne urade, mi voditelji SLS pa ostanemo, kakor zmiraj, nedolžni angele, kaj še, »rešitelji slovenskega naroda«! Menda bo to ona demagogija, ki jo »Slov. Gospodar« hinavsko očita drugim! Mi k temu in k znani klerikalni volilni »fopariji«, kako bo »SLS vodila slovenski narod k blagostanju«, nimamo kaj dodati, ker kdor ima oči, naj vidi in izpregleda sam, kdor ima ušesa, naj posluša in sliši sam, ter končno, kdor ima svojo pamet, naj misli in — presodi! Pač pa priporočamo slovenskim davčnim uradnikom, naj si prečitajo »Slov. Gospodarja« in naj se ravna po tem. Namreč, kadar dobijo iz Beograda od SLS vlade naloge, da je iz tega in tega okraja za izprešati toliko in toliko milijonov dinarjev — da izročijo te naloge tajništvu SLS in gospodi okoli »Slov. Gospodarja« v Mariboru v roke. In potem, ako Bog dá, se bodo gospodje spomnili vsaj takrat osme božje zapovedi, saj so rimokatoliki, in bodo zapisali: mea culpa!

Vse zaman, gospodje SLS, ne boste prikrili in slovenski volilci do prihodnjih volitev ne bodo pozabili, kdo navija davčno prešo, da stoka kmet in pokajo kosti!

Zadnjič je »Slov. Gospodar« zapisal samo, naj bodo ljudje tako prijazni, ter javijo vžigalnike davčnim oblastim, radi »žigosanja«. Prav po tihotapsko je pa pozabil petdesetdinarsko takso!

Volkovi v ovčjih oblekah...

Lep primer, kako se izkorišča sv. katoliška vera v prid zafurane dr. Koroščeve politike, nam prikazuje sledeča resnična dogodbica. Pride ugleden kmet k domačemu g. župniku k spovedi. Ko je gotov s svojimi grehi, ga vpraša župnik: »Imaš »Kmetjski list«?« »Da,« mu odgovori naš kmet. »Ga bodeš pustil?« izprašuje župnik nadalje. »Ne,« mu na to odvrne dotični. Pok! se zaloputne linica in brez odveze je bilo konec te čudne spovedi. Kmet iznenaden, si misli, mogoče sem pa g. župnika kaj užalil in ker se je v dotični fari vršil isti dan tudi sv. misijon, se napoti s svojimi grehi k misijonarju. Ko ponovi svojo izpoved, se je pa na njegovo veliko zaprepaščenje začel konec skoraj enako: »Si naročen na »Kmetjski list«?« »Da,« »Ga boš pustil?« »Ne,« saj sem ga pošteno plačal! Pok! linica se je zatreščila in naš ubogi grešnik je bil zopet brez odveze. — Po vsem tem izgleda, da imajo gospodje pred bogoslužjem nekako »domačo konferenco«, na kateri se očitno že vse domenijo, kakšen pritisk bodo vršili na naročnike »Kmetjskega lista«! Do tedaj, ko je g. dr. Korošec bil v opoziciji, še nismo bili tako daleč, da bi na posvečenem prostoru, pri sv. spovedi po nekod bili grehi postranska

stvar, a glavno klerikalna politika! Omenjeni kmet, poštenjak in ugledna oseba, je pravil na vse to, da se bode podal k samemu škofu na spoved, ker v svoji fari radi »Kmetjskega lista« ne more dobiti odveze. Vzeti si ga pa pod nobenim pogojem ne da, zlasti, ker je zapazil, da čitajo »Kmetjski list« duhovniki. Vera ni več v nevarnosti potemtakem, pač pa je v nevarnosti »Kmetjski list«! bi rekel šaljivec »Slov. Gospodarja«.

Vlada v Beogradu se sicer trese, a pasti si ne upa, ker bi se preveč udarila! Pa k čemu bi ta slavna vlada tudi naj padla, ko pa je SLS vendar obljubila volilcem, da širi iz vlade ven napredek in blagostanje po vsej mili nam Sloveniji? In zares: že 9 let nam ni bilo tako prijetno in fletno, kakor sedaj pod Koroščevo mareljo! — G. urednik, Vi ste bolj učen, ker imate očala, ali je res, da se naša SLS nahaja z Nemčijo v pogajanjih in si hoče nabaviti najmodernejšo zračno ladjo? Za prevoz avtonomije iz Beograda namreč! Pravzaprav je to še velika tajnost in je prevoz v Slovenijo zavoljo Zagreba mogoč le še zračnim potom, oziroma s »cepelinom«! Prevoz avtonomije bi se vršil ob vsakem vremenu že 12. februarja in bi se ta dan istočasno proglasil za slovenski narodni praznik. (Ne bo nič, ker je vlada že padla. — Op. ured.)

Gruškovec. Silno slabo voščilo smo dobili občani za praznike in za novo leto. V našem kraju je okrog 160 posestnikov in od teh jih je prišlo pod rubež prejšnji teden nič manj kot 82 zaradi zaostalih davkov. V tukajšnji fari imamo 5 občin in okrog 400 hiš. števil. Kaj pa to pomeni, da je toliko neplačanih davkov? Ali smo začeli bolj lenariti kmetje ali nočemo davkov plačati? Niti eno niti drugo, ampak so davki previsoki, drugo pa je, da naše haloško vino nima nobene cene in Haložan nima s čim, da bi davke plačal. Trgovci so ga tako vrgli na cenah, da ga plačujejo komaj po 3 Din. Sedaj pa računajmo: 1 oral dobro urejenega vinograda nosi v srednji letini 12 hl vina, t. j. 3600 Din. Izdatki pa so 2500 Din, davek 700 Din; obresti 350 Din, vozina 300 Din, skupaj 3850 Din. Kje je kritje? Kako naj posestnik gospodari, kako naj prehrani sebe in družino? Gospodje pa hodijo po deželi in nas podučujejo, kako strogi so predpisi novih davkov. Ali so pozabili povedati, kaj bo z vinogradi, ki so že popolnoma izčrpani. Treba je napraviti nove nasade, ali bodo k temu oblasti in država kaj pripomogle? Dobro vemo, da edino v obliki nove trošarine. Kajti njim je davek glavno, od kod, to ni vprašanje. — Kmet.

Guštanj. Tukaj se je razvila prav živahna borba za občinske volitve. Vse stranke si prizadevajo kolikor bolj mogoče pokazati svojo vladarsko zmožnost, pri čemer se najbolj odlikujejo s svojo baharijo naši komunisti. Njih sposobnost, kako znajo gospodariti, si pa vsak lahko ogleda v gospodarstvu občine Guštanj, kjer so jo tako zafurali, da je njih župan, ko se ni več ven spoznal, odložil svojo župansko čast tik pred volitvami. Sedaj so se vrgli na občino Tolsti vrh, kjer bodo tudi isti čas volitve, ali smola, tukaj pa ne spravijo podpisov skupaj. Da misli naša stranka svojo listo postaviti, to komuniste hudo boli. Začeli so tavati okrog naših pristašev in jih pregovarjati, da bi podpise na listi Kmečko-delavske zveze preklicali. ter da bi podpisali njihovo listo. Toda tukaj imajo smolo, ker naši kmetje poznajo dobro kaj ima komunizem za en cilj. Tukajšnjim komunistom pa kličemo ter svetujemo, roke proč od naše organizacije, drugače se bomo bolj od blizu pogledali, kar gospodom komunistom ne bo preveč po volji. — Delavec.

Dopisa iz Ptujске gore na moremo objaviti v celoti, ker je proti tiskovnemu zakonu.

IZ STRANKE

Kmetsko gibanje v Prekmurju.

Po ustanovitvi nove državne tvorbe Jugoslavije naš kmetijski narod v Prekmurju v novih razmerah ni mogel takoj najti prave politične orientacije, vzlic temu, da so ravno Prekmurci narod, ki je silno nadarjen in že od narave obdarjen z veliko inteligenco. Ta prirojena inteligenca je kmalu odprla kmetškemu gibanju, brez vsake propagande od zunaj, vrata na stežaj in je dobila kmetška stranka v Prekmurju mnogo pristašev, ki pa pri zadnjih volitvah vsled silnega blatenja voditeljev kmečkega gibanja, predvsem Radića in Puclja, in ker se od strani kmečke stranke ni moglo dovoljno razkrinkati nesramne klevetnike vseh strank, ni prišla številčno do izraza. Danes pa, ko se je pokazalo, kako nesramno so klevetniki vseh strank prevarili narod, je dobilo kmečko gibanje v Prekmurju tako jak in silen razmah, da bo v kratkem času pometlo z vsemi nekmečkimi strankami.

V preteklem mesecu so se ustanovile v sledečih krajih krajevne organizacije SKS in sicer:

Pužovci: predsednik Aleksander Šavel, župan, tajnik Temlin Janez, blagajnik Temlin Štefan, krajevni zaupnik Franc Kuzma; odborniki: Šandor Vukan, Šiplič Franc, Kuzma Mihael, Kuzma Matjaš, Bükvič Alojzij in Brglež Jožef.

Zenkovec: predsednik Franc Hodošek, oblastni poslanec, tajnik Lajoš Hodošek, župan, blagajnik Šandor Šparaš, krajevni zaupnik Šandor Šiftar; odborniki: Franc Hodošek, Janoš Barbarič, Mikloš Hodošek, Franc Drvarič, Kalman Šiftar, Šandor Drvarič, Štefan Kočijaš, Matjaš Škitnik, Karl Obal, Ivan Barbarič in Sapač Štefan.

Bodonec: predsednik Franc Car, tajnik Janoš Beznec, blagajnik Štefan Beznec, župan, krajevni zaupnik Štefan Podlessek; odborniki: Alojzij Kaufman, Roudi Štefan, Matjaš Vlaj, Štefan Makari, Ferenc Bencak, Štefan Hodošek in Poredoš Janoš; čuvarja skrinjice: Janoš Beznec in Štefan Makari.

Občini Stari in Novi Beznovec: predsednik Franc Sapač, župan, tajnik Štefan Sapač, blagajnik Ivan Maček, krajevni zaupnik Janoš Sapač; odborniki: Ivan Kuzmič, Štefan Vrečič, Matjaš Sapač, Matjaš Škrilec, Mihalj Sapač, Kalman Benko, Janoš Hrovat.

Lemerje: predsednik Ivan Škrilec, župan, tajnik Štefan Lončar, blagajnik Kalman Flegar, krajevni zaupnik Ivan Banfi; odborniki: Mikloš Bükvič, Mikloš Škrilec, Mihalj Škrilec, Ivan Lončar, Štefan Drvarič, Beneig Ivan, Bükvič Ivan, Kalman Temlin, Janoš Šebjanič, Mikloš Drvarič, Franc Bertalanič, Štefan Drvarič in Banfi Lajoš.

Sodražica. Zborovanje SKS se vrši v nedeljo, dne 6. t. m. dopoldne. Poroča tov. posl. Pucelj.

Kamnik. Seja okrajnega odbora SKS se vrši v nedeljo, dne 6. januarja 1929 ob 10. uri dopoldne pri tov. Cerarju.

Kranj. Seja okrajnega odbora se vrši v ponedeljek, dne 7. januarja 1929 ob 10. uri dopoldne pri Peterčku.

Murska Sobota. Občni zbor okrajne organizacije SKS za srez Murska Sobota se vrši v nedeljo dne 13. januarja t. l. ob 10. uri dopoldne v gostilni tov. Turka v Murski Soboti. Na zboru poroča tov. Janko Bukovec, oblastni poslanec iz Ljubljane, o političnem položaju, o organizaciji pa tov. Škrabar iz Maribora. Prosi se vse organizacije in zaupnike SKS, da se tega zbora gotovo udeležijo.

Občni zbor Krajevne org. SKS občine Sv. Gregor je bil povoljno obiskan. Tovariš Pucelj je podal obširno poročilo o delovanju

sedanje vlade. Na predlog predsednika je dobil soglasno zaupnico. Zahtevamo, da vztraja še nadalje v borbi za naše pravo. Na to se je izvolil sledeči odbor: Preds.: Lunder Franc, Dol. Podpoljane; podpr.: Korošec Jos., Krnče; blagajnik: Debeljak Ivan, Dvorska vas; tajnik: Grebene Ivan, Grebene; odborniki: Modie Anton, Marolče; Hočevar Jože, Mala Slevca; Prijatelj Franc, Vel. Slevca; Mencin Ivan, Dvorska vas. Obenem se je izvolil pripravljalni odbor za »Samopomoč« za govejo živino: Lunder Franc, Dol. Podpoljane; Korošec Josip, Krnče; Ahačevčič Josip, Dvorska vas; Centa Alojz, Mala Slevca; Debeljak Jože, Vel. Slevca; Turšič Jože, Prilesje. — Za tiskovni sklad so na občnem zboru darovali neimenovani 220 Din, Lovšin Rudolf, Sodražica 30 Din, Vesel Ivan 20 Din. Vrlim tovarišem se za požrtvovalnost najlepše zahvaljujemo.

Devica Marija v Puščavi. Na praznik sv. Štefana se je vršil v gostilni Kores občni zbor krajevne organizacije SKS za Sv. Lovrenc na Pohorju in okolico. O politiki in organizaciji je poročal tov. Škrabar. V odbor so bili izvoljeni sledeči: predsednik Oton Gassner, gostilničar in posestnik, tajnik Alfonz Marc, blagajnik Miha Šerc, krajevni zaupnik Gregor Godec; odborniki: Jožef Lesjak, Ivan Cander, Ivan Šerc, Andrej Krampl, Ivan Mavrič in Jakob Adam; čuvarja skrinjice: Oton Gassner in Ivan Mavrič.

NOVICE.

Novoletna čestitka. Mednarodni agrarni biro v Pragi nam je poslal lepo novoletno čestitko s toplo željo, da čimprej zmaga kmečka misel.

Kongres francoske kmetške stranke se vrši dne 26. in 27. januarja t. l. v Parizu. To bo ustanovno zborovanje francoske kmetške stranke in izgleda, da se bo tudi prav lepo razvijala. Po vseh časopisih se že sedaj opaža strah pred novo se snujočo stranko.

Na grd napad »Domoljuba« in »Slovenca« na tov. Puclja radi pisma, ki ga je naslovil na dr. Korošca kot predsednika vlade o nesrečni smrti vojaka Makovca, smo dobili več odgovorov, ki jih radi tiskovnega zakona ne moremo priobčiti. Omenjena napada sta tako hinavsko izsmehovanje nesrečne smrti vojaka Makovca, da je sramota. Toda tov. posl. Pucelj se bo tudi še naprej odločno zavzel za vse nesrečne slučaje naših vojakov.

Kot kafa izginjajo klerikalci. Na Hrvatskem so se izvršile tekom meseca decembra po večih občinah občinske volitve. Mnogo občin je bilo do sedaj v rokah raznih drugih strank in tudi klerikalci so bili po nekod zastopani. Pri zadnjih volitvah je pa Radićeva kmečka stranka kar pometla s klerikalno golaznijo in v vseh občinah je popolnoma zmaga Hrvatska seljačka stranka. Posebno se je izkazala občina Djakovo, kjer ima bogata škofija sama več sto uslužbencev, a so dobili klerikalci komaj sto glasov.

Macedonski raj dr. Korošca. Te dni je šel v Macedonijo za delom Stepan Jurčec, dimnikarski pomočnik iz Zagreba. Ko je prišel v Skoplje, so ga Koroščevi žandarji aretirali in zaprli, češ da je hrvatski špijon in da je prišel v Macedonijo razširjat Radićevo stranko. Žandarji so mu grozili, da ga bodo pretepli kakor psa in da mu bodo polomili vse kosti. Zaprtega so držali tri dni, nakar so ga izgnali v Zagreb. Ali se ne spominjate vsi, kako je dr. Korošec hvalil Macedonijo, kjer vlada »svoboda in pravica, kakor v raj«.

Umor v Sarajevu. Pretekli teden je bil v Sarajevu umorjen armenski trgovec Torkomij. Morilca ne morejo izslediti. Sorodniki umorjenega trgovca, ki žive v Hamburgu, so razpisali nagrade 100.000 dinarjev dotičnemu, kateri bi morilca prijel.

»Svoboda« dr. Koroščeve vlade. Kleroradikalna vlada se je vrgla z največjim nasiljem na opozicijske časopise in jih hotela posvem zatreti z zaplembami in povzročenjem škode. Tako je bilo zaplenjenih od umora hrvatskih voditeljev dalje 291 listov. Od teh so bili zaplenjeni: »Narodni val« 82 krat, »Hrvat« 34, »Novosti« 15, »Jutranji list« 12, »Kmetški list« 4 krat itd. Tako izgleda klerikalna svoboda.

Bled. Na praznik, 6. januarja 1929 priredi članstvo Sokolskih društev Radovljica in Bled v Sokolskem domu na Bledu običajen Koroški večer s predavanjem, pevskimi in tamburaškimi točkami in uprizoritvijo Aškerčevega prizora »Knez Volkun«. Začetek točno ob 20. uri. Prosimo, da se druga društva na to dobrodelno prireditve ozirajo.

Samomor. V Ptujski gori je letos že tretji slučaj samomora. Zadnja žrtev je g. organist, kateri se je napil lizola. V smrt ga je gnal obup. Domneva se, da je napravil samomor iz obupa, ker mu je župnik odpovedal službo.

Poziv! Pozivajo se vsi oni, ki so tekom zadnjih let plačali na davčnem uradu v Novem mestu večje davke kakor prej ali pozneje ter morda večkrat kakor sicer in tudi one, ki so plačali kako pristojbino, ki se jim me zdi upravičena in utemeljena vsaj glede višine, da se z odrezki poštinih položnic ali morebitnimi pobornicami zglase najkasneje do 30. januarja 1929 na davčnem uradu v Novem mestu ter se tam prepričajo, jeli je bila tolikšna odmera upravičena in ali je ta odmera v tolikšnem znesku zaračunana. Istotako naj se zglasijo oni, od katerih se je zahtevalo in izterjevalo kake davke in pristojbine, katerih izterjanje pa se je pozneje na katerikoli način opustilo tako, da niso ničesar plačali. V slučaju, da na davčnem uradu izvedo, da njihova vplačila niso zaračunana in pravilno izkazana odtod, da izterjavanje ni bilo upravičeno, naj se tekom istega časa zglase pri preiskovalnem sodniku okrožnega sodišča v Novem mestu, odd. IV., soba št. 26 (prilije).

Železniška nesreča. Na splitski progi je preteklo nedeljo naletel vlak na kup podsttega kamenja in lokomotiva se je zvalila v 30 metrov globok prepad. Strojnik je bil na mestu mrtev, več potnikov pa težje ranjenih.

Lov na hermeline prepovedan. Najdragocenejšo kožuho ima podlasci podobna žival hermelin, ki živi po severnih pokrajinah Rusije. Zaradi tega se je lov na te dragocene živalice v Rusiji silno razvil in dohodki za to kožuho so znašali na milijone rubljev. Zadnja leta so lovci tako brezobzirno uničevali hermeline, da so ga po nekod že čisto iztrebili. Vsled tega je ruska vlada lov na hermelina začasno prepovedala.

Preiskava proti morilecu Punišu Račicu in sokrivcema Tomo Popoviću in Lume Jovanoviću je bila te dni končana in vsi spiski izročeni rednemu sodišču. Kdaj bo razpisana glavna razprava še ni določeno.

Dva uboja na Dravskem polju. Na sv. Štefana so se v gostilni Domanjko pri Sv. Marjeti fantje stekli in med preprirom je nekdo sunil z nožem pod vrat Miho Kalčiča, posestnikovega sina, in mu prerazal glavno žilo. Kalčič je kmalu izdihnil. — V Prepoljah je pa neki hlapec udaril s kolom po glavi posestnikovega sina Loštrevkovega v trenutku, ko je stal pod oknom svoje izvoljenke. Udarci je bil tako močan, da mu je počila lobanja in je vsled tega kmalu mrl.

Polet na južni tečaj. Te dni je odpotovala ekspedicija ameriškega kapetana Byrda s parnikom »City of New York« proti južnemu tečaju. Vsled ogromnega ledu se je morala ladja ustaviti že v začetku Kitovega zaliva. Byrd je odpotoval v spremstvu enega letalca, radiotelegrafista in več polarnih psov, da poišče najpripravnije mesto za prezimovanje, kjer bodo postavili šotor in spravili živila.

Znajo si pomagati. V Parizu je nedavno policija aretirala brata ljudskega komisarja v Moskvi g. Litvinova, ker je ponaredil vrednostnih papirjev za več milijonov frankov. Litvinov je izjavil, da ima taka navodila od moskovske vlade in da z denarjem, ki ga dobi od ponarejenih čekov, podpira po vsem inozemstvu komunistično agitacijo.

Mussolini prepovedal proslave za novo leto. Po vsej Italiji, zlasti pa v Rimu so bile ukoreninjene navade, da so se z velikimi ceremonijami vršila častitja vladi in proslave ob novem letu. Mussolini je za letos vse take komedije prepovedal, češ da se s tem zapravlja čas in denar. Ima prav. — Tudi Koroščeva vlada v Beogradu je živela od samih proslav.

Nasilni fašizem. Italijanska vlada je izdala odlok, na podlagi katerega bodo oblasti nemškimi tirolskimi kmetom odvzele 1100 ha zemlje ter jo dodelile Italijanom, ki so člani društva »Opera dei combattenti«. Iste mere bodo podvzele oblasti tudi proti slovenskim kmetom na Goriškem.

Odvetnik dr. Bogdan Žužek

je otvoril odvetniško pisarno
v Ljubljani, Miklošičeva cesta šte. 28/1.

Lakota preseljuje cele narode. V Kitajski strada okrog 20 milijonov ljudi. Vsled lakote beže ljudje na vse strani. Moški in ženske, starčki in otroci se selijo v nepreglednih kolonah in beže v redko naseljeno Mandžurijo. Nad 12 milijonov Kitajcev se premika v severne kraje in išče hrane. Na stotisoče njih med potjo umira, a ravno toliko se jih tudi rodi. Ameriška vlada je uvedla obsežno pomožno akcijo. Kitajska ima 400.000.000 prebivalcev.

Cisti dobiček ameriških Zveznih rezervnih bank znaša po poročilu upravnega sveta v prvi letošnji polovici ogromno vsoto 254 milijonov dolarjev, za skoraj 40 milijonov dolarjev več kot v prvem lanskem polletju.

Milijardna odplačila Francije se bodo začela z letom 1930; od tedaj naprej bo plačala Francija Angliji vsako leto 1 milijardo frankov na vojnih dolgovih, Ameriki pa 1 milijardo in 240 milijonov. Seveda bo Francija zahtevala, da se ta ogromna oddaja francoskega denarja upošteva pri reparacijskih pogajanjih z Nemčijo, katera naj krije vsa ta izplačila.

Oboroževanje Francije. Francoska vlada je predložila parlamentu zakonski načrt o velikanskem pojačanju vojne mornarice, ki se naj poveča za 700.000 ton bojnih ladij. Te bojne ladje se bodo zgradile v prihodnjih petnajstih letih ter bodo znašali stroški 15 milijard frankov.

TEDENSKI KOLEDAR.

- 6. januarja, nedelja: Sv. trije kralji.
- 7. januarja, ponedeljek: Valentin.
- 8. januarja, torek: Severin.
- 9. januarja, sredo: Julijan.
- 10. januarja, četrtek: Pavel p.
- 11. januarja, petek: Higin.
- 12. januarja, sobota: Ernest.

SEJMI.

- 6. januarja: Kostelj.
- 7. januarja: Žirovnica, Krka, Nova cerkev, Šmarje pri Celju.
- 8. januarja: Metlika, Kamnik, Ljutomer.
- 10. januarja: Zalog.
- 11. januarja: Planina na Štajerskem.

VALUTE.

Dati moramo za:

1 nemško marko . . .	Din	13-56
1 švicarski frank . . .	Din	10-94
1 avstrijski šiling . . .	Din	8—
1 angleški funt . . .	Din	276-46
1 ameriški dolar . . .	Din	56-70
1 francoski frank . . .	Din	2-22
1 češkoslovaško krono .	Din	1-68
1 italijansko liro . . .	Din	2-98

Moko, krmila in vseh vrst špecerijo
— kupiš najbolje —

pri Ivan Kraji prej Spreitzer-Tavčar
— Ljubljana, Stari trg šte. 30
Za Božič izjemno ugodne cene!

RADIO.

Radio-program od 4. do 10. januarja 1929.

4. januarja, petek: 12.30: Reproducira glasba — 18.30: Gospodinjska ura, predava gđ. C. Krekova — 19: Francoščina, poučuje dr. Leben — 19.30: Varnost spomenikov, predava dr. Stele — 20: Radio-orkester — 22: Poročila.

5. januarja, sobota: 12.30: Reproducira glasba in borzna poročila — 17: Koncert Radio-orkestra — 18.30: Delavska ura — 19: Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik — 19.30: Masaryk, vzgojitelj svojega naroda, predava vseuč. prof. Karol Ozvald — 20: Klavir in harmonij. Vmesne točke poje kvartet »Ljubljane« — 22: Poročila.

6. januarja, nedelja: 9.30: Prenos cerkvene glasbe — 11: Radio-orkester — 15: Lahka glasba — 15.30: Planinski spomini, prof. Janko Mlakar — 16: Reproducira glasba — 17: Drama — 20: Prenos opere — 22: Poročila.

7. januarja, ponedeljek: 12.30: Reproducira glasba in borzna poročila — 18.30: Češčina, poučuje konzularni uradnik g. Novak — 19: Francoščina, poučuje dr. Leben — 19.30: Zdravstveno predavanje — 20: Večer ruske glasbe — Radio-kvartet — 22: Poročila.

8. januarja, torek: 12.30: Reproducira glasba in borzna poročila — 17: Koncert Radio-orkestra — 18: O morju, predava ravnatelj Böhm — 19: Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik — 19.30: Kemija vsakdanjega življenja, predava prof. Pengov — 20: Drama — Radio-orkester — 22: Poročila.

9. januarja, sredo: 12.30: Reproducira glasba in borzna poročila — 18.30: Pravljice — 19: Srbohrvaščina, poučuje prof. Mazovec — 19.30: Matematične in prirodne tehnične vede v grški kulturi, predava vseuč. prof. dr. Bradač — 20: Operni dueti — Radio-orkester — 22: Poročila.

ZA SMEH.

Zakaj ni bilo mesa.

(Iz »Slovenskega Naroda«.)

Hudo je bilo, presneto hudo med vojno, ko smo morali jesti ovsen kruhek in glodati suhe skorje namesto maslenih rogljičkov in svinjskih reberc. Tudi Pepe iz uredništva jih je glodal, samo če jih je kaj imel. Vsakemu kmetiču se je spoštljivo odkril in gosposka žilica mu je kar otrpnila, kadar je hudo zakrutilo po drobovju. Mislil je in ugibal, kam je izginilo vse meso, pa mu ni šlo v glavo. Šele zdaj so mu povedali, zakaj med vojno ni bilo dobiti mesa in mora to reč zabeležiti potomcem v vednost in ravnanje.

Vsa domača in divja živina, ona z dlako in tista s perjem, da se je bila razkropila na vse štiri vetrove. Osli so bili na fronti in so se borili za vero, dom in cesarja, voli in biki so bili zaposleni v generalnem štabu, ovni in kozli so podpisovali vojno posojilo, volkovi, lisice in dihurji so sejali pleva in želi pšenico, kure, race in gosi so hodile v oficirsko menažo, krave, kobile in koze so bile mobilizirane za rodoljubne manifestacije, telički so morali mukati v vojaških orkestrih državno himno, prešiči in svinje so bili vpoklicani na cesarski dvor, doma so pa so ostali samo psi, murni in kameleoni, katerih meso ni užitno. Tako ni kazalo ljudem drugega, nego glodati suhe skorje ovsenega kruhka.

K sreči vseh oslov niso pobili in tudi voli in biki so ostali zdravi, drugače bi zdaj ne imel kdo striči ovnov in kozlov, da lahko kameleoni in murni na mehkejši spe. Samo obrnilo se je tako, da je tista živina, ki je bila med vojno spredaj za krmo kanonom in strupenim plinom, zdaj zadaj in si pusti striči volno, ona druga iz štabov in pridobitnih ustanov pa spredaj, da lahko posnema smetano z mleka, ki so ga namolžli drugi. Drugače je pa vse po starem in se osli še vedno razveseljuje množje, tako, da jih je že dovolj za novo vojno.

Povišanje plače.

Uradnica svojemu šefu: »Vi ste mi obljubili povišanje plače!«

Šef: »Sem, za slučaj, da bom z Vami zadovoljen.«

»Ali morda niste?«

»Ne!«

»Zakaj ne?«

»Ker zahtevate povišanje plače.«

Trije znameniti živinozdravniki.

Starodavno gorenjsko mesto Kranj je rojstni kraj treh, daleč preko domačih mej znanih in v mednarodni zgodovini veterinarske medicine ovekovcešenih zdravnikov, to so Antos Hayne, Janez Bleiweis-Trsteniški in Simon Strupi.

Prviimenovani je najbrže pokazal obema naslednjima pot do veterinarskih študij in je med to trojico ne-le najstarejši, ampak kot veterinar tudi najimenitnejši. — Prof. Anton Hayne je bil v Kranju rojen leta 1786., iz družine, ki je bila baje v sorodstvu nemškemu pesniku Heinrichu Heineju, in katere potomeči še dandanes živijo v tem mestu. Kot mladenič je študiral humano kirurgijo na strokovni šoli v Ljubljani, kjer se je poučeval tudi v živalskih kužnih boleznih (Tierseuchenlehre), kar ga je gotovo napotilo k živinozdravništvu, katero je poslušal na Dunaju kot kirurg penzionar, in kjer je bil leta 1811. »korepetitor« (asistent) in tovariš slovečega dr. Joh. Emanuela Veith-a, židovskega konvertita, dr. medicine hum., magistra med. veterinarstva po zneje profesorja in direktorja živinozdravniške visoke šole na Dunaju in končno kat. duhovnika-korarnja ter najbolj slovečega cerkvenega govornika svoje dobe. Uže leta 1913., v starosti 27 let je bil Anton Hayne imenovan na kirurški šoli v Olomucu za profesorja, leta 1820. je postal c. kr. deželni živinozdravnik za Moravsko, leta 1822. pa je bil imenovan za profesorja na živinozdravniški visoki šoli na Dunaju, kjer je predaval specijelno patologijo in terapijo ter hrano in zdravilno znanstvo, l. 1823. pa je predaval o živalskih kužnih boleznih, o veterinarski policiji, specijalni patologiji in terapiji ter je vodil kliniko za notranje bolezni, leta 1848. je postal tudi predstojnik klinike za male živali, leta 1849. pa klinike za notranje bolezni. Objavil je mnogoštevilne članke iz svoje stroke v časopisih, posebej pa še sledeče knjige v nemškem jeziku:

Untersuchungen über die Erkenntnis, Ursachen, Behandlung der Entzündung und ihrer Übergänge bei den nützlichen Haustieren, Wien 1830., druga izdaja 1849. leta. — Über Erkenntnisse etc. der Fieber, Wien 1831. — Darstellung der in der Tierheilkunde bewährten Heilmittel, Wien 1833., dva zvezka. — Die Seuchen der nützlichen Haustiere, Wien 1836. — Handbuch der sporadischen und seuchenartigen Krankheiten der Haustiere, Wien 1844. Prvonavedena knjiga je zadobila svetovni sloves, ki še danes traja.

Druga izdaja te knjige je izšla leta 1853. pod naslovom: Handbuch der Zoopathologie und Therapie etc.

Anton Hayne je bil izboren učitelj, kateri je znal poživeti najsuhoparnejši predmet z duhovitimi domisljicami in slovel kot izredni govorniški talent, pravi sodrug slavnega dr. J. E. Veith-a. Glede navedenih znanstvenih knjig pripominja veliki strokovnjak dr. M. F. Röhl, da so radi čudno skodranega sloga le težko razumljive. Hayne je umrl 24. avgusta l. 1853., kmalu po upokojitvi.

Nekoliko po drugi poti je šel k veterini dr. Janez Bleiweis-Trsteniški, ožji rojak Hayneja — rojen leta 1808. takisto v Kranju. Dopršivši leta 1826. srednjo šolo v Ljubljani, je šel nato na Dunaj, kjer se je vpisal na medicinski fakulteti ter postal na podlagi svoje znanstvene disertacije »De hirudine medicinali« (o zdravilni pijavki) dne 15. oktobra 1832. leta doktor human. zdravilstva. Prihodnjega leta je dovršil še porodniške študije, leta 1834. pa je pristopil k živinozdravniškim študijam, ki so tvorile del medicinske fakultete dunajske univerze in stale pod vodstvom te fakultete. Leta 1835. je postal diplomirani magister-zvinozdravnik ter je deloval kot korepetitor specijalne patologije in terapije in kot adjunkt na živinozdravniški kliniki za notranje bolezni, tu je služboval do leta 1841.

V tej dobi je spisal prvo živinozdravniško knjigo »Praktisches Heilverfahren bei den gewöhnlichen inneren Krankheiten des Pferdes«. To delo je bilo sprejeto izredno dobro in je doživelo petero izdaj (leta 1838., 1840., 1843., 1847. in 1854.). Dr. Janez Bleiweis-Trsteniški je prišel kot profesor živinozdravništva na medicinsko in kirurško učilišče v Ljubljano, kjer se je pričelo izredno plodno delo prvega slovenskega diplomirane veterinarja kot pisatelja in učitelja te stroke. Prva slovenska knjiga iz njegovih rok je izšla leta 1843. v bohoričici »Bukve sa kmeta«, I. del, potem je sledila leta 1846. »Milosrčnost do živali«, leta 1851. »Nauk zdrave in bolne kopita podkovati«, druga izdaja je izšla leta 1883. Istega leta je izšla tudi knjiga »Nauk murve in svilode rediti in svilo pridelavati«, leta 1853. »Nauk, kako pomagati živini v porodih« (drugi natis leta 1887.), leta 1854. »Gnojišče kmetovalca zlati rudnik« (po nemščini A. Wimmer-ja), leta 1855. »Nauk živinorej« in »Nauk klavno živino in meso ogledovati« (drugi natis leta 1883.), leta 1858. »Nauk odreja domače živine«, leta 1862. v nemščini »Identität der Rinder- und Schafpest«, leta 1871. »Nauk o umni živinoreji«, poleg tega je izdal Pratičke ter od leta 1852. do 1856. svoj Koledarček. —

Zasluga dr. Janeza Bleiweisa Trsteniškega je bila ustanovitev podkovske in živinozdravniške šole v Ljubljani. Kot priloga »Novicam« št. 19., leta 1848., je izšlo radi te šole iz njegovega peresa »Oznanilo in porabilo« poslano vsem Slovencem, zlasti pa grajščakom in kmetovalcem, kovačem, živinorejcem in vsem, ki kaj živine imajo. — Leta 1849. se je potem ustanovila ta šola in nje edini in dosmrtni ustanovitelj je bil dr. Janez Bleiweis-Trsteniški, ter poučeval tudi večino predmetov kot profesor. Leta 1856. je postal poleg tega še c. kr. deželni živinozdravnik za Ilirijo pri vladi v Ljubljani in kot tak služil do leta 1874. Poučeval je brezplačno v slovenskem jeziku do svoje smrti leta 1881., in z njegovo smrtjo je prenehala živinozdravniška šola v Ljubljani.

Tretji v tej družbi je leta 1813. v Kranju rojeni dr. Simon Strupi. Po dovršeni srednji šoli posvetil se je študiju humane medicine, postal doktor zdravilstva, šel nato na živinozdravniško višjo šolo na Dunaj kot penzionar, postal dipl. magister veteriner ter leta 1842. korepetitor na tej šoli. A že leta 1844. je postal c. kr. deželni živinozdravnik v Iliriji ter kot tak bival do leta 1845. v Celovcu. V znamenitem letu 1848 je bil tudi v slovenski deputaciji, ki je šla na Dunaj, da izposluje slovensko vseučilišče v Ljubljani, kjer je bil kot c. kr. deželni živinozdravnik za območje takratne deželne vlade že od preselitve iz Celovca, t. j. od leta 1845. V Ljubljani je bil zelo ugledna oseba, odbornik tedanje c. kr. kmetijske družbe in muzejskega društva. Bil je Bleiweisov sotrudnik na živinozdravniški šoli. Spisal je knjigo »Živinozdravništvo«, ki je izšla leta 1855. pri Blasniku v Ljubljani kot del živinozdravniške enciklopedije Bleiweis-Strupi. Dne 25. maja leta 1855. je bil imenovan za rednega profesorja teoretskega in praktičnega živinozdravstva na univerzi v Pragi, kjer je nastopil 1. oktobra istega leta svojo službo. Predaval je prvo leto (1855/56) 4 ure na teden zootomijo, 5 ur teoretski in praktični pouk živinozdravstva, 1 uro podkovstvo, 3 ure o živalskih kužnih boleznih in veterinarski policiji, v drugem letu (1856/57) predaval je vrhu tega še 1 uro o sodnjem živinozdravstvu. Vsa ta predavanja je vršil do svoje smrti. Umrli je v Pragi dne 26. septembra 1880. leta. Profesor dr. S. Strupi si je pridobil v Pragi velike zasluge za povzdigo živinozdravniškega pouka in za znanstveno ter praktično izpopolnitev živinozdravstvene prestolice na univerzi v Pragi, kakor tudi za ustanovitev živinozdravniškega zavoda za

Češko. Glede literarne zapuščine se do sedaj ni moglo natančnejšega doznati, najbrže pa je bil Strupi mož praktičnega in organizatoričnega dela in ne toliko tudi literaren. Glede prof. Strupi-ja se moram tu javno zahvaliti obč. g. konzulu Češkoslovaške republike v Ljubljani dr. Fr. Reslu, ki je najljubeznivejše posredoval pri nemški univerzi v Pragi za življenjepis, kakor tudi slednje, zares točne in hitre podatke.

Na gornji triumvirat je lahko ponosna ne le gorenjska metropola, ampak vsa naša domovina, ki žal še vedno premalo ceni svoje lastne velike moze in nima smisla za njihov pomen v svetovnem znanstvenem svetu.

Živinozdravnik Hugon Turk,
drž. obl. veterinarski referent v. p.

* * *

Fr. Zelenik:

Odkod je pšenica.

Ko kmetovalec seje pšenico, pač prosi blagoslova, da bi ravnokar materi zemlji izročeno seme rodilo obilo sadu. Ne premišljuje in ne zna pa ne poljedelec, kateri seje in žanje, in tudi ne trgovec, kateri trži z zrnjem, odkod je pšenica doma, kje se je najprvo sejala in kedaj.

Pšenico je začel človeški rod sejati v tako davnih časih, da ne živi več spomin na ta začetek niti v pravljičah narodov. Izgubila se je vsaka sled početka in prve domovine pšenice.

Leta 1908 pa je dr. Aronsohn, botanik in kmetovalec v Palestini, našel rastlino, katero so spoznali potem za pramater naše današnje pšenice. Najdena rastlina, katero so rastlinsloveci krstili z latinskim imenom *triticum dicoccoides*, je Eva pšeničnega rodu ter se nahaja v Palestini, posebno pa v Galileji, pa tudi v Siriji.

Divja pšenica je kaj skromna ženica, se zadovoljuje z vsakim koticom, z vsako zemljo, se sprijaznjuje z obilo moče kakor tudi s sušo, je ne zebe in tudi ne trpi vsled vročine, kajti dobili so jo v Jordanski dolini, ki leži skoraj 250 m pod morsko gladino, raste pa tudi 2000 metrov nad morjem na Hermonskih gorah.

Najditelj pramatere naše pšenice je poročal, da raste divja pšenica najrajši na suhih, nerodovitnih in zapuščenih krajih, daleč od kultiviranega sveta, niti ne ljubi ravnin in poljan. Ne izogiblje se pa težke in rodovitne zemlje, vendar v taki zemlji uspeva dobro le tam, kjer se lahko zateka v senco bohotno rastočih rastlin.

Kakor vidimo, je divja pšenica pravi tip naravnega, od kulture neomehkuženega bitja. Naša moderna pšenica je hudo občutljiva; vsaka sušica, vsaka mrzla sapa ji je nadležna; izbirčna je zelo glede zemlje, hoče le težke in jako rodovitne zemlje, sicer se kuja.

Najdba divje pšenice bi mogla postati velike važnosti za obdelovanje zemlje.

Dr. Aronsohn je začel križati divjo pšenico z našo moderno pšenico in je poslal tako pridelano seme v Nemčijo in Ameriko, kjer je to seme jako dobro se obneslo. Setve novega semena so veliko bolj trdne, jim ne škoduje toliko mráz ali suša, kakor setvam moderne pšenice in tudi rja ne napada slame v taki meri. Amerikanci so se zavzeli v veliko večji meri za novo pšenico nego Nemci. Da bi natančno preizkusili zrno divje pšenice in tudi križanje, so ustanovili v Palestini poizkusno postajo (The Jewish Agricultural Experiment Station).

Svetovna vojna je vsa dela prekinila in s tem najbrže zelo škodovala poljedelstvu. Ne vem, ali se poizkusi nadaljujejo sedaj ali ne.

Ako se novo zrno obnese in bo imelo dobre lastnosti divje pšenice, nastane v obdelovanju zemlje in pridelovanju pšenice veliki preobrat. V Evropi bo morda možno posejati

s pšenico tudi tisto zemljo, kjer je sedaj domovala le še rž. Domnevajo, da bode možno pomakniti pšenico celo do tečajnikov in še čez. Rodila bo pšenico ruska osrednja Azija, suhi Egipt, Tunis in Algir, mrzla Kanada s svojim kratkim poletjem in z zgodnjimi mrazmi.

Morda bi kdo povpraševal, kakšno zrno pa rodi divja pšenica, ali ni ta divja pšenica le podivjana hčerka kulturne pšenice?

Divja pšenica rodi zrno jako dobre kakovosti. Nikakor pa ne more biti le podivjana pšenica, ker naše moderne setve nimajo ne želje in tudi ne zmožnosti za podivjanje. Ako so pa slučajno ušle pridni roki poljedelca, pa tako zapuščene v kratkem izumrjejo, se ne razširjajo. Rastlinsloveci so pa tudi nepobitno dokazali iz raznih znakov, da imamo opravka le z divjo pšenico, ne pa s podivjanko. Istotako dokazuje to tudi dejstvo, da najdejo divje pšenice daleč od kultiviranih krajev.

Omeniti hočem še, da je že leta 1859 našel divjo pšenico nek avstrijski botanik. Mož je prinesel bilko iz Galileje za dvorni prirodopisni muzej na Dunaju. Takrat niso vedeli, da je to divja pšenica.

Sveta dežela je tedaj prvotna domovina pšenice, od tam se je selila po vsem svetu ter je postala glavni živež človeškega rodu.

NARODNI GOSPODAR

Občni zbor kmetijske družbe.

Dne 28. decembra 1928 se je vršil v dvorani Mestnega doma v Ljubljani občni zbor Kmetijske družbe, katerega se je udeležilo nad 300 delegatov, ki so zastopali 288 podružnic. Občni zbor je otvoril in vodil tov. Iv. Sanein ter je v svojem govoru omenil potrebo, da se vrši občni zbor v prihodnjem letu preje in da jih morajo tudi podružnice preje sklicati.

Zatem je odredil volitve novih članov glavnega odbora, in sicer: enega člana predsedstva, treh članov za bivšo Kranjsko in treh članov za bivšo Štajersko. Z vzklikom so bili nato izvoljeni za podpredsednika g. Ivan Pipan iz Vižmarjev, za člane odbora pa za bivšo Kranjsko gg.: Martin Bajuk, posestnik iz Božjakovega; Leopold Bučar, posestnik iz Kostanjevice in dr. Fran Spiller-Muys iz Ljubljane, vsi SKS; za bivšo Štajersko gg.: Robert Košar, posestnik pri Sv. Bolfenku pri Središču; Martin Steblovnik, posestnik na Rečici ob Paki in dr. Milavec, ljubljanski odbornik (SLS).

Predsednik družbe je tov. Iv. Sanein.

Delegati so na to odobrili bilanco Kmetijske družbe in na predlog g. župnika Pibra izrekli glavnemu odboru razrešnico.

Daljša debata se je razvila pri predlogu glavnega odbora, da se Kmetijska družba učlani pri Direkciji za kmetijski kredit v Zagrebu in da se posluži njenega kredita za svoje poslovne potrebe. V tej debati je znani klerikalni priganjač nadučitelj Jevnikar iz St. Vida pri Stični na prav neokusen način žalil tov. posl. Puclja, očitajoč mu poslanske dnevnice, za kar ga je poslanec temeljito zavrnil. Saj je znano, da je klerikalna vlada vsem opozicijskim poslancem dnevnice odvzela. Ogorčenje vseh delegatov proti Jevnikarju je bilo tako veliko, da je predsednik le s težavo in z odločnim ukorom nad žalilec prepričal dejanski obračun z njim. Predlog je bil soglasno odklonjen.

Na to je bil sprejet spremenjevalni predlog k zakonskemu načrtu o zaščiti kmeta in k taksnemu zakonu.

Na zadnje se je razpravljalo o predlogih podružnic, ki se nanašajo na ustanovitev družbenega skladišča v Celju, na potrebo živinozdravniških tečajev za kmetovalce, na potrebo prepovedi uvoza krompirja in mlečnih proizvodov ter podpore za nabavo močnih krmil. Sprejeta je bila še resolucija glede

potrebe cenene živinske soli in glede ustanovitve kmečkih zbornic. Pred zaključkom občnega zbora je bil glavni odbor na predlog delegata tov. Zupančiča pooblaščen, da prouči vprašanje pristopa Kmetijske družbe k Oblastni zadrugi za kmetijski kredit v Zagrebu. Sklepi glavnega odbora se bodo potem smatrali, kakor da so sprejeti od občnega zbora.

Vinski sejem v Ivanjkevcih se je vršil v torek, 18. novembra t. l. v prostorih Vinarske zadruge. — Vinski sejem v Ivanjkevcih je v vsakem oziru izredno dobro uspel, kar je zasluga predsedstva tamonje vinarske zadruge. Prireditve sama je pokazala, da vlada še vedno za slične prireditve med našimi vinogradniki in trgovci izredno zanimanje, kaj bi pa tudi ne, ko vsak napredni vinogradnik ve, da se ob takih prireditvah izredno veliko pridobi ne samo glede trgovskega stališča, ampak tudi v poučnem in strokovnem smislu.

Književnost.

Dr. Bogumil Vošnjak: U borbi za ujedinjeno narodno državo. Utisci i opažanja iz doba svetskog rata i stvaranja naše države. — Pisec je bil član Jugoslovenskega odbora v Londonu, prebil je vsa vojna leta v Parizu, Londonu, Rimu, Zedinjenih državah, v Srbiji, na Krfu, povsod neumorno delujoč v duhu našega maksimalnega narodnega programa. Kot generalni tajnik naše delegacije se je udeležil mirovnih pogajanj v Parizu. Njegove v angleščini in francoščini spisane knjige so znatno pripomogle, da so se v zavestnih vrstah jasnili megleni pojmi o avstrijskem problemu. Angleški tisk je priznal, da je bil dr. Vošnjak morda najposposobnejši pisatelj v borbi za naše ujedinjenje. — Najnovejša dr. Vošnjakova knjiga ni napisana v slogu in načinu časopisnih člankov, temveč je zgrajena na dokumentih in dnevnikih, v katerih je pisatelj zabeleževal dogodke od dneva do dneva. Tako je nastala knjiga, ki je verna in živa slika one dobe, ki je morda najodločilnejša v naši zgodovini.

Pisatelj slika naša politična prizadevanja v prestolnicah Evrope: Parizu, Londonu, Rimu, Ženevi. Bil je v Nišu pred porazom Srbije, na Krfu je sodeloval pri sestavi Krške deklaracije. Iz odlične prestolnice predsednika ameriške republike nas vodi v rudnike, kjer dela slovenski izseljenec. Popisan je Wilsonov Washington v dnevih največjih in najtežjih odločb. Zapisani razgovori z odličnimi osebnostmi, ki so gradile novi svet. — Dr. Vošnjak je s tem pomembnim spisom, ki je spisan v srbohrvaščini, obogatil jugoslovensko memoarsko literaturo in zapustil tudi poznejšim rodovom delo trajne vrednosti. — Jako elegantno opremljena knjiga obsega 410 strani. Broširana velja 120 Din, v platno vezana 140 Din. Subskribenti jo lahko odplačajo v štirih zaporednih mesečnih obrokih. Naroča se v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Predavanje o konjerejstvu. Pod tem naslovom je izšla knjižica, ki jo je izdal g. Hauer v Zagrebu kot »Prosvetno delo zagrebškega društva za konjerejo in konjski šport.« Cena je Din 5.—. Naroči se pri upravi »Gospodarskih Novin«, Zagreb 6, poštni predal 61.

Prometna banka d. d.

Ljubljana

Stritarjeva ulica št. 2

Telefon št. 2149, 2963
Pošt. ček. rač. 13.853

Žiro-račun
pri Narodni banki

(vegi Pred škoflje 1, nasproti magistratu)

Nakup in prodaja vseh in deviz. Sprejemanje vlog na tekoči račun in hranilne knjižice, vneševanje čekov in menic. Izdaja verov, garancijskih in kreditnih pisem, podeljevanje kreditov in izvrševanje vseh bančnih poslov po najkvalitetnejših pogojih.

ALFA-ročni separatorji,
ALFA-separatorji na strojni pogon,
ALFA-pripomočki za mlekarstvo,
ALFA-naprave za parjenje krme,
ALFA-posode za razpošiljanje mleka,
ALFA-stroji za podoj,
ALFA-pločevinasta posoda

ter vsi rezervni deli teh predmetov se dobijo vedno pri:

Alfa-separatori i strojevi za mljekarstvo

Zagreb, Boškovičeva ulica 46

ali pri njenih zastopnikih.

Telefon 67-43. - Brzjavlj: Alfalaval, Zagreb.

Levoročni „FLACHSTEP“ Cylinder

Znano je, da so najprecizneje izdelani samo
ŠIVALNI STROJI
znamke

Gritzner in Adler
za dom, obrt in industrijo

Večletna garancija.

Ugodni plačilni pogoji le pri

Josip Petelinc

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Preklic.

Podpisana Elizabeta Polonec, pos., Rupeče, preklicujem vse govornice, ki so se razširile glede g. Dimnika in njegove viničarke Salamun in se zahvaljujem obema, da je bila vložena tožba pri obč. posredovalnem uradu v Grušovi poravnana.

Elizabeta Polonec.

Fabiani & Jurjovec

Ljubljana, Stritarjeva ul. 5

Velika zaloga

SUKNENEGA BLAGA

za moške in ženske obleke. — Lepa izbira svilenih rut in šerp. — Krojači in šivilje, pišite po vzorci!

L. MIKUŠ

LJUBLJANA, MESTNI TRG 15

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM.

Reg. zadr. s neomej. zav. Račun poštne hranilnice št. 14257

reg. zadr. s neomej. zav.

Brzjavke „Kmetijski dom“. Telefon št. 2347

v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1, pritličje

Daje:

Posojila na vknjižbo, proti poročitvu ter nastavi premičnih in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kreditne v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Obrestuje

vloge na knjižice

6%

brez od-povedi

čistih

Večje stalne vloge in vloge v tekočem računu po dogovoru.

Preskrbuje: Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje ter čeke in nakaznice (nakazila) na druga mesta.

Uradne ure:

Vsak delavnik od 8.—12.4, in od 2.—4.4.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

Podružnica v KAMNIKU na Glavnem trgu.